

Monumentet Natyrore

Rrethi Lezhë

1. Rëra e Hedhur
2. Rrapi i Grykës
3. Rrapet e Kolshit
4. Shpella e Hutit
5. Shpella e Sukës së Vogël
6. Rivat e Drinit
7. Këneta e Kashtës
8. Rrapi i Pirajve
9. Lisi i Markatomajve
10. Pylli (dushk, frashër, shkozë e Shenmisë Kallmet 1 ha)
11. Dritarja Tektonike e Manatisë

Rrethi Mirditë

1. Kanioni i Shehut të keq
2. Shpella Kusia e Ndue Gjoni
3. Rrobulli i Blaçit
4. Guri i Gjonit
5. Guri i nuses
6. Kroi i Bardhë
7. Mrizi i Shenaprenës
8. Rrapi i Kaçinarit
9. Lisat e Shpalit
10. Lisat e Marpepës

Rrethi Kurbin

1. Tarraca detare e Laçit
2. Gryka e Shkopit
3. Frashëri Kurbin
4. Lisat e Shënmhillit
5. Plepi i Bardhë
6. Shpella e Shenavlashit (Shenandoi)
7. Gështenja e Vjetër
8. Ishulli i Cabakut
9. Kordoni litural i Bregut të Ri
10. Selvitë e Shenmërisë

Rrapi në Dauel

Ndodhet në fshatin Dauell të Komunës Milot. Ai është qindra vjeçar dhe është i shpallur monument natyror.

Laguna e Patokut

E njohur dikur si “ Plazhi i Patokut” është një areal i pasur me florë dhe faunë . Kjo zonë vazhdon të pasurojë traditën e mirë të kuzhinës, ku shërbehet peshk i freskët . Zona është e pasur me një bimësi të shumëllojshme, që të fton për pushime cilësore

Lugina e Matit

Bashkë me hidrocentralin e Shkopetit, është një ndër viset që shpalos bukuri të rrallë natyrore. Përgjatë brigjeve të Matit ka mjaft lokale ku shërbehet kryesisht në mënyrë tradicionale

Gurra e Domgjonit

Është ujësjellësi i lashtë, një monument origjinal si për funksionin ashtu edhe për arkitekturën e tij. Sot ruhet një pjesë e tuneleve nëntoksore si dhe pusi i kontrollit. Tuneli është hapur në galeri horizontale veshur me mure anësore, ndërsa nga sipër mbuluar me qemer. Gjërësia e tunelit lëviz nga 80 cm deri në 1.3 m, për masa që lejon kalimin e njeriut me trup të përkulur.

Rreth 100 m nga dalja e tunelit nëntokësor, është ndërtuar pusi i kontrollit, që nis me një hyrje mjaft të maskuar nga sipërfaqja e tokës. Nga hyrja për në fundin e pusit zbritet me anë të 23 shkallëve guri në formë spiralje të vendosura në faqet e brendshme murore të pusit . Gjërësia e pusit shkon deri në 2.15 m, lartësia e pusit është 8 m, në fund është puseta e kontrollit. Ujësjellësi i Domgjonit është i vetmi i këtij lloji në vendin tonë dhe pa pararele në të gjithë ballkanin. Ndërtuesit e saj kishin një traditë të shquar në punimet nëntokësore si nxjerrës të mineraleve (pirusët) .

Shpellat e Grykës së Valit

Ky objekt unikal është shpallur “ Monument kulture” dhe mbrohet nga shteti.

Janë katër shpella të vendosura midis fshatrave Perlat i Epër, Lufaj, Laç-Bruç, me emrat: Shpella e Nezirit, e Këputës, e Pëllumbave dhe e Valit.

Janë të gjitha shpella masive të krijuara në shkëmbinj gelqeror, si rrjedhojë e gryqerjeve karstike. Format e tyre të përshtatshme kanë bërë që banorët e hershëm ti përdornin për banim. Këtë fakt e dëshmojnë gërmimet arkeologjike dhe objektet e gjetura në to.

Shutrrea

Është një lum i nëndheshëm që ndodhet midis Kurbneshit dhe Merkurthit, në Grykën e Selitës, rreth 20 m mbi lumin Urak. Në sipërfaqe të tokës është një pus i thellë rreth 30 m nga ku kalon uji me shushurimin e tij të përjetshëm. Hamendjet për rrugën që ndjek ky lum i nëndheshëm janë nga më të ndryshmet, por deri tani është vertetuar se nuk ka lidhje me lumin e Urakës

Lisat e Marpepës

Dymbedhjetë lisa në një kodrinë në bregun e Fanit të vogël, buzë rrugës që shkon në Mashtëkor dhe degëzimit për në Grykë Orosh , ku janë zhvilluar shumë kuvende.

Rrapi i Kaçinarit

Çinari, përndryshe Rrapi i Kaçinarit, është një dru natyror monumental, me një moshë të papërcaktua. Por natyrisht mjaft i hershëm, aq sa besohet se edhe emri i vendit rrjedh prej tij. Kaçinari është i dëshmuar si emër që në shekullin e XV. Në afërsi të çinarit është kisha, dhe ajo e vjetër. Në hijën e rrapit janë zhvilluar kuvende historike të zonës. Ky rrap edhe sot të befason me madhësinë, moshën dhe misterin e vet.

Bargjana

Është gurra më e madhe e më e rëndësishme në Mirditë që buron në majë të një shkëmbi të bardhë, në të djathtë të lumit Fan i Vogël. Ujë të Bargjanës së shpejti do të ndrojnë rrjedhë për tu ardhur në ndihmë banorëve në Rrëshen, Tarazh, Prosek, Malaj, Përlat, Kodër Rrëshen etj. Ai do të jetë ujësjudhësi më i fuqishëm dhe më modern i Mirditës.

Kroi i Bardhë

Në Komunën e Selitës, në mes të malit të Didhës e të Kunorës, ndodhet një burim që njihet me emrin: Kroi i Bardhë. Ujit e Kroit të Bardhë ka vlera të rralla kurative, pasi ndikon në shërimin e disa sëmundjeve, si atyre të rrugëve urinare, laringut, stomakut, veshkave, tiroideve etj. Tërheqës është edhe mjedisi turistik edhe ekologjik i kësaj pike turistike të Komunës së Selitës. Gjithnjë është folur për rëndësinë e një investime në këtë pikë të rrallë, që nënkupton ndonjë kamping, hotel e mjedise të tjera për frekuentuesit. Vendburimi i Kroit të Bardhë është 1350 m mbi nivelin e detit, me prurje 18 litra/min dhe temperaturë 3-4 o C uji kalon midis shkëmbinjëve ultra bazikë, duke përfitur përmbajtje mineralogjike të larmishme që veprojnë në organizmin e njeriut.

Ndodhet 55 km në lindje të qytetit të Rrëshenit.

Herën e parë që u shpalo si mikrokamping, ka qenë fundi i shek. XIX ku frekuentuesi i parë ishte prifti i famullisë së Selitës

Turizmi lagunor

Krahas lumenjëve, rezervuareve e liqeneve artificial në Qarkun e Lezhës kemi edhe një pasuri tjetër mjaft të rëndësishme për nga vlerat që ato paraqesin si për biodiversitetin ashtu edhe për fusha të tjera ekonomike që janë turizmi, peshkim, gjuetia atj.

Lagunat që ndodhen në Qarkun e Lezhës janë :

Laguna e Kënallës, e cila ndodhet në të djathtë të grykëderdhjes së lumit Drin, me një sipërfaqe prej 20 ha, dhe me një thellësi deri në 13-14 m. Për nga thellësia kjo mund të konsiderohet edhe si një liqen i vogël natyral.

Laguna e Merxhanit që ndodhet në të djathtë të grykëderdhjes së lumit Drin, ka një sipërfaqe prej 300 ha, me një thellësi mesatare 0.75 m, dhe maksimalja deri në 1.3 m.

Laguna e Zajes së Cekës në Vain, ndodhet në të majtë të grykëderdhjes së lumit Drin dhe ka një sipërfaqe prej 710 ha, thellësia mesatare është 0.5 m dhe maksimalja 1.3 m.

Laguna e Patokut, ndodhet përgjatë bregdetit të Adriatikut, në zonën ndërmjet lumit Mat në Veri dhe Lumit Ishëm në jug, në zonën e Fushe-Kuqes ka një sipërfaqe prej 2200 ha, thellësia mesatare është 1.1 m dhe maksimalja 2 m.

Turizmi lumor

Lumi Drin, është lumi më i gjatë i Shqipërisë, ky lumë, ka një gjatësi prej 283 km, sipërfaqja e pellgut ujëmbledhës është 5817 km². Mbi këtë lumë, janë ndërtuar tre hidrocentrale përkatësisht ai i Fierzës, i Komanit dhe i Vaut të Dejës. Drini formohet nga dy degë kryesore që janë Drini i Zi dhe drini i Bardhë. Drini i Lezhës fillon në afërsi të fshatit Mjedë të Rrethit Shkodër, bashkohet me ujërate lumit Gjadër dhe me ujërat e Zadrimës kalon përbri qytetit të Lezhës dhe derdhet në detin Adriatik.

Lumi Gjadër, buron nga lartësitë e bjeshkëve të Kashnjetit të Lezhës e të Tërbunit të Pukës. Ka një gjatësi prej 40.5 km, nga kjo në rrethin e Lezhës janë 10 km, me një pellg ujëmbledhës prej 120 km².

Fani i Madh, buron nga Qafa e malit e bjeshka e Munedhës, ka një gjatësi prej 94.4 km dhe pellg ujëmbledhës prej 542 km².

Fani i Vogël, buron nga Qafa e Kumbullës në Mirditë dhe ka një gjatësi prej 60 km, e një pellg ujëmbledhës prej 415 km². Fani i madh dhe Fani i Vogël, bashkohen në Vaun Rrasë e prej andej bashkohen me lumin Mat në Skuraj të Kurbinit e më pas derdhen në detin Adriatik.

Lumi Mat, është 97 km i gjatë, buron nga mali i Kaptinës në Martanesh të rrethit të Matit. Në zonën e Kurbinit ka një gjatësi prej 16 km dhe në zonën fushore të rrjedhjes së tij ka një gjerësi shtrati nga 400 m tek ura e Matit deri në 1 km afër grykëderdhjes së tij.

Lumi i Drojës, buron nga vargmalet Skenderbe, në malësinë e Krujës, rrjedh në drejtim të perëndimit, duke përshkruar zonat Noje, Mafsheq, Shëmri, Shpërdhet, Mamurras, Bushnesh, Fushë Mamurras, Adriatik dhe derdhet në detin Adriatik. Në zonën e Krujës formohen dy gryka të thella, që janë Shkalla e Vajës dhe gryka e Zezë.

Përveç këtyre mund të përmendim edhe disa lumenj (përrenj) që janë më të vegjël, që janë në rajonin tonë si: Lumi i Urakës që buron në Selitë e derdhet në liqenin e Ulëzës, përroi i Luzhisë dhe i Qershisë në Komunën e Kallmetit, përroi i Trashanit në komunën Blinisht, përroi i Manatisë në Komunën Kolsh, përroi I Dibrit dhe Shpërdhazës në Komunën Kaçinar, Zmeja në Rrëshen, përroi i Urdhazës, i cili buron në lindje të fshatit Gërnac dhe derdhet në Lumin Mat afër grykës së Shkopetit.